

PREEK AFSCHEIDSDIENST n.a.v. Hooglied ('Liefde is God'), gehouden in een gezamenlijke dienst op zondag 26 mei 2019 in de Kruisheuvelkerk te Leidschendam, door ds. Theo Haitjema

Lieve gemeente,

Voor wie was het een verrassing dat het vanmiddag over de liefde zou gaan?

Tja, iedereen heeft zo zijn stokpaardjes:

'Als Theo het nog één keer over de liefde heeft, ga ik gillen'

-ik weet inmiddels wie dat zei...

Inderdaad is er sinds mijn Intredeprek in 1979 (40 jaar geleden ja)

geen dienst voorbijgegaan of ik had het over de liefde

of we zongen erover (Huub Oosterhuis);

teveel van het goede?

Grappig hé

dat ik nog nooit gehoord heb op de vraag 'Wie preekt er zondag?' Fulco?

'O, dan zal het wel weer over... God gaan'.

Of Willemin: 'O, dat zal wel weer... zo'n moeilijke tekst zijn!'.

Daar kunt u kenelijk geen genoeg van krijgen.

Óf van Fulco of Willemin!

't Zal dus wel aan mij liggen.

Want zou het verschil in reactie werkelijk komen omdat er zoveel verschil zou bestaan tussen 'God' en de liefde (en dat dat geen makkelijk verhaal is)?

Nee,

naar mijn beleving horen 'God' en de 'liefde' bij elkaar

als de één en de ander

als jij en je naaste

als mens en je medemens;

hoe zouden die kunnen bestaan zonder liefde, noem het 'God'?

Voor mij is 'liefde' het meest veelzeggende, het meest omvattende woord om God ter sprake te brengen,

want wat valt er te zeggen over 'God'-op-zich? 'God'-zonder-meer?: 'God'?

Ik zou het niet weten.

Het woord 'God' is zo'n algemeen begrip (want er zijn zóveel goden), dat je er in wezen niks mee zegt; 'Ja, 'God'...

Net zoals het woord 'auto'; "Ja, 'auto'... : 4 wielen en een stuur en zo, maar wát voor auto het is: een volkswagen, een audi, een peugeot, of noem alle auto's maar op: je weet het niet.

Net zomin als bij 'God'.

Vandaar dat ik altijd als dominee het woord 'God' tussen aanhalingstekens heb gezet

want ja...

maar ja...

'God': het is wel een handig woord

maar er hoort dus wel een verhaal bij, -wat je ermee bedoelt!

Een lang verhaal!

En het woord 'God' is er voor, om dat lange verhaal kort mee te maken:

dat lange verhaal van dag-in-dag-uit, nog dikker dan de Bijbel

over bevrijding, leven, vergeving, gerechtigheid, troost, ontferming, genade, saamhorigheid, enthousiasme, hoop, vertrouwen, nabijheid, volhouden, geloof, inspiratie, geestdrift, vriendschap, liefde bovenal:

al die woorden-en-nog-veel-meer

al die verhalen van zolang-er-mensen-zijn-op-aarde die die woorden kleuren, geven met elkaar inhoud aan dat éne woord 'God';

het woord 'God' kan niet zonder die verhalen

over mensen

die geschiedenis maken

Bijbelse geschiedenis

over de liefde

noem het 'God'.

'God': wat een handig woord

wat een veelzeggend woord

zóveel dat je nooit precies weet wat je zegt als je 'God' zegt.

Dat vonden ze in de Bijbel ook al.

Vandaar dat die Bijbelse 'God' een naam heeft gekregen.

Maar wel een rare naam: 'JHWH' : niemand weet wat die naam betekent.

'JHWH': het is niet eens uit te spreken

dus zeggen we maar wat

maar wat...?

De 'Heer', zeggen wij dan, of de 'Eeuwige';

of 'Adonai', zoals de Joden zeggen; 'Ha Sjem'

het is allemaal goed, -of niet natuurlijk.

Het enige dat we weten over de naam van God, 'JHWH', is dat het klinkt als... een
werkwoord
het werkwoord 'zijn':
Ik ben die Ik ben
Ik ben met je
Ik zal er zijn
of zoiets
want precies weet je het nooit
alleen dat het te maken heeft met bevrijding, leven, vergeving, gerechtigheid,
troost, ontferming en ga zo maar door: met liefde dus;
iedere keer als er zoiets gebeurt, zeg je 'JHWH' (als een uitroep!): daar is het
weer, en daar, en daar: 'God', 'God', 'God'!
Overal waar vriendschap is, en liefde, en zo, daar is God, daar gebeurt God, daar
doe je God.
Want ja, als je God niet dóet, dan gebeurt er niks.
'God' is een woord dat al doende inhoud krijgt, door mensen die 'God' doen, die
'goed' doen
mensen als Jezus
mensen als u en ik
mensen wie dan ook, waar dan ook
die liefdevol leven willen
want daar gaat het om voor wie leven wil, geloven wil:
om liefde.

Als je daarin gelooft, in de liefde, dan hoef je dus niet meer te geloven in die
ene God die 'zo' heet: de Heer, die 'zo' doet
of in die andere God die 'zus' heet: Adonai, die 'zus' doet
of in nog weer een andere God die nog weer anders heet: Allah, die nog weer
anders doet;
wat een zegen zou dat zijn, als iedereen wat minder in zijn eigen exclusieve God
zou geloven
en wat meer in de liefde
die goddelijke liefde
die goddelijke universele liefde
die gerechtigheid doet, en vredelievend is, vergevend, genadig, barmhartig,
saamhorig, en zo
zo dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood is en liefde
voldoende voor iedereen.

'Geloven in de liefde', wat een ruimte geeft dat, wat een dynamiek, wat een leven,

zoveel meer dan al dat starre, stijve, kerkelijke, dogmatische dat kleeft aan dat woord 'God'.

'Liefde' is vrij, is een werkwoord, net zoals JHWH:

Liefde is God dus, die gedáán moet worden
als de liefde, die bedreven moet worden
zoals in het Hooglied beschreven wordt.

Maar: 'O, O, Goddelijke liefde: en dat met al die erotiek daarbij, kan dat wel?

Nee, dat kan natuurlijk niet

zo dacht de kerk in de Middeleeuwen

dus maakten ze het Hooglied heel braaf en onschuldig door de erotiek niet

letterlijk te nemen, maar die te vergeestelijken

door als een anachronisme te zeggen dat het hier gaat om de liefde tussen

Christus en de Kerk

(nee, daar krijg je geen rode oortjes van...)

en al helemaal niet van de uitleg die de Statenvertaling ons voorhoudt
dat de *vrienden van de Bruidegom in Hooglied* (ik citeer) 'de oprechte, vrome,
godzalige profeten des Ouden, en de apostelen des Nieuwen Testaments zijn,
mitsgaders alle getrouwe predikanten of leeraars der kerk'

(ziet u het voor zich: al die getuigen van die heerlijke liefde, -in hun zwarte
toga's... op hun hoge kansels...; Salomo zou er van schrik de slappe lach van
hebben gekregen!)

Maar ook met '*de vriendinnen van de Bruid*' weet de Statenvertaling wel
raad:

dat zijn 'De belijders van de naam van Jezus Christus en der ware religie'

Dat bent u dus: Zo zedig als maar zijn kan

(dat is althans zoals de Middeleeuwse Godgeleerden u inschatten...)

Dan toch maar liever liefde zoals die bedoeld is:

zo vrij als op iedere bladzij van het Hooglied beschreven en bedreven wordt,
met alles wat daar bij hoort

aan vragen

aan mogelijkheden

aan hartelust

aan verdriet

aan twijfel

aan alles, of niets

héél het verhaal is een en al liefde, een en al 'God'

zoals 'leven' is

zoals 'geloven' is

als het goed is

inclusief

de samenvatting van de Wet en de profeten, van God en gebod
als het goed is.

En het is dus niet pas goed door 'zoet, lief en aardig' te zijn
als een ouwe hippie
met z'n haren die niet korter maar wel grijzer worden...

Als je wilt weten wat liefde is, en hoe je dat doet: denk dan maar aan Jezus
aan hoe Jezus het verschil maakte
door hoe hij leefde en geloofde;
hij, en al die anderen voor hem en na hem
die geloven dat je nooit te gering over liefde moet denken, als een 'druppel op de
gloeiende plaat', of zo.
Liefde is krachtig, zo sterk als de dood!

Ik zal u een voorbeeld geven, tot slot: Etty Hillesum, een Joodse vrouw die in de
Tweede Wereldoorlog in Auschwitz is vermoord, 29 jaar oud.
Zij had alle reden om te haten.
Maar ze koos voor de liefde,
hoe opstandig ze ook was, vol morele verontwaardiging over waartoe mensen in
staat zijn...
Etty Hillesum schrijft in haar dagboek:

*Ik weet dat zij die haten daar hun gegronde redenen voor hebben.
Maar waarom zouden we steeds weer de gemakkelijkste en de goedkoopste weg
moeten kiezen?*

*Ik heb daar ervaren hoe iedere atoom haat die aan deze wereld wordt toe-
gevoegd, haar onherbergzamer maakt dan ze al is.*

*En ik meen dan ook, misschien kinderlijk maar hardnekkig, dat deze aarde alleen
weer iets bewoonbaarder zou kunnen worden door die liefde waarover de Jood
Paulus schreef aan de inwoners van de stad Corinthe in het dertiende hoofdstuk
van zijn eerste brief.*

(einde citaat)

Dat is de liefde die inhoud geeft aan het woord 'God'
zo kostbaar als een kwetsbaar mens
-de krokus wijst beton zijn grens-

Daarmee is alles gezegd.

Maar: volgende week is het weer zondag...!

Amen